

O tem, kako je nastal človek, so razmišljali ljudje že več tisoč let nazaj, tako so nastali razni miti o nastanku človeka. Nekateri miti so naravnost smešni. Po kitajskem izročilu je svet nastal iz bitja Pandu, ljudje pa smo se razvili iz njegovih bolh. Maji so bili prepričani, da izvira človek iz koruze. V vzhodnoazijskih deželah je ustaljen mit, da izvira človek iz kozmičnega jajca. Večkrat slišimo, da se je človek razvil iz opice. Iz katere opice pa?

Nastanek in razvoj človeka je tesno povezan z naravnimi in geografskimi spremembami (ledena doba in menjavanje toplih in hladnih obdobj). Na sam človekov razvoj pa so vplivale še genetske spremembe.

DREVO ČLOVEKA

Darwinova teorija o evoluciji človeka temelji na domnevi, da so obstajale predhodne vrste človeka, katere so ga ustvarile takega, kakršen je danes. Na podlagi te poteze so ustvarili 5 osnovnih kategorij:

- Avstralopitek
- Spretni človek
- Pokončni človek
- Neandertalec
- Pametni oz. misleči človek

Moramo pa povedati, da so bile pred avstroloplitkom še druge vrste, ena pomembnejših so PROKONZULI-

Če sežemo v čase 20 do 25 milijonov let nazaj, prvič naletimo na okamnine nekdanjih človeku podobnih opic. Najbolj znan predstavnik teh opic je bil Prokonzul iz vzhodne Afrike. Velik je bil približno toliko kot šimpanz. Iz ostankov lobanje razberemo, da je bil obraz precej strm, nadočesni oboki so bili komaj nakazani in tudi čeljusti in podočniki niso bili najbolj razviti. Prokonzul ni bil dvonožec in se je šele prilagajal za življenje na drevju.

Avstralopitek

Avstralopitki, so bili naši prvi predniki, ki so hodili pokončno in zadnja živalska oblika pred nastankom človeka. Bili so opicam podobni predniki človeške vrste, ki naj bi pred tremi milijoni let živeli na območju današnje Afrike, kar nam pove že ime samo, če avstralopitek prevedemo v naš jezik, to pomeni »južna, človeku podobna opica«. Najvišja višina, ki so jo dosegali moški, je bila 150 cm. Že ta višina je bila prej izjema kot pravilo, ženske so bile precej nižje. Velikost avstralopitkovih možganov je znašala približno 35% velikosti naših možganov.

Njihova čeljust je bila spuščena, kakor čeljust današnjih opic, poleg tega so bili njihovi prsti tako ukrivljeni kot prsti opic. Iz tega lahko sklepamo, da so bili verjetno tudi dobri plezalci. Tako kot opice, so se avstralopitki prehranjevali predvsem s sadjem, rastlinami; meso pa vseeno ni bilo izključeno iz njihove prehrane, ukvarjali so se namreč tudi z lovom na manjše živali.

Spretni človek

Na spreminjajoče se podnebne razmere so se nekateri človečnjaki bolj prilagodili. Razvil se je rod Homo, v katerega spada tudi sodobni človek. Pred 2 milijonoma let je živel spretni človek ali latinsko Homo habilis. Tudi njegovo življenje so proučevali na podlagi najdb v Tanzaniji in južni Afriki. Našli so nogo kamnitega orodja, o katerem domnevajo, da ga je naredil sam. Telesne značilnosti so mu omogočile hitro premikanje. Visok je približno 1.40 m. ugotovili so, da je že imel gibljiv palec na roki. Ta ljudem še danes skupaj s kazalcem omogoča spretno prijemanje predmetov. Uporabljal je preprosto kamnito orodje, kot je prodnjak.

Pokončni človek

Ali latinsko Homo erectus je živel tudi izven Afrike. Njegove ostanke so našli na ozemlju današnje Kitajske, Izraela in na otoku Javi. Najstarejše najdeno okostje iz Afrike je staro 1.9 milijona let. Hodil je zravnano. Po najdbah sodeč, je živel predvsem na tleh. V savani si je nabiral rastlinske plodove, jedel pa je tudi meso. Pri iskanju in pripravi hrane je uporabljal tudi kamnito orodje kot so pestenjaki.

Neandertalec

Ime je dobil po najdišču Neandertal blizu Düsseldorfa v Nemčiji. Najstarejše najdeno okostje staro približno 150 000 let. Živel je v času, ko je bila v Evropi ledena doba. Na hladno podnebje je bil prilagojen tudi z obliko telesa. Imel je močne kosti, masivno ter štrlečo lobanjo in negibljiv vrat. Bil je nizke rasti, čokat, roke in noge so bile kratke in mišičaste.

O neandertalcu so dolgo mislili, da je bil divji in da je premogel le malo človeških lastnosti. Zadnja izkopavanja in najdeni predmeti pa kažejo, da ni bilo tako. Svoje pokojne so neandertalci pokopavali. O njihovem življenju govori tudi naluknjana kost, najdena v jami Divje babe I nad Reko v dolini Idrijce. Arheologi menijo, da je bila to piščalka. S to najdbo je pogled na duhovni svet neandertalca postal drugačen. Predstavljamo si lahko, kako je sedel ob ognju in igral na piščalko. Izumrl je pred približno 27 000 leti, zakaj, je še vedno uganka. Ni mogel razločno govoriti, namesto tega pa je uporabljal mimiko.

Pametni človek

V to skupino spadamo tudi ljudje danes, vendar smo nekakšna sodobnejša različica.

Neposredni prednik današnjega človeka je bil misleči človek ali latinsko Homo sapiens. Živel je pred 100 000 leti in se je iz jugovzhodne Afrike razširil v Azijo, Avstralijo in prek Beringove ožine tudi v Severno Ameriko. V Evropo je verjetno prišel prek Balkanskega polotoka pred 45 000 leti. Misleči človek je bistveno izpopolnil orodje, ki ga je znal nasaditi na ročaj. Izdeloval je dleta, strgala, svedre, šila in celo šivanke. Iznašel je kopje, harpuno in lok. Njegovo orodje je dobivalo estetski videz. Od mrtvih se je poslavljajal z verskim obredom, za dober ulov in življenje se je zaklinjal bogovom. Na stene jam je vrezoval in slikal živalske podobe.

SODOBNI MISLEČI ČLOVEK

Sodobni človek se od drugih skupin v razvoju človeka razlikuje po tem, da ima bolj vzravnano dvonožno hojo, večje možgane ter sposobnost za govor, imamo večje simbolno razmišljanje ter znamo izdelovati ter uporabljati kompleksna orodja
Človek pa tudi dalj časa skrbi za svoje otroke.

Kako se bo razvijal človek v prihodnosti?

V 20. stoletju se je v mnogih deželah sveta povprečna višina človeka povečala že za skoraj 10 cm. Ali je to znamenje izredno hitre evolucije? Ali bomo rasli še naprej? V resnici ne gre za evolucijo. Ljudje so le spremenili prehrano in način življenja.

Viri:

- SIMONIČ MERVIC, Karmen: Stari svet: zgodovina za 7. Razred osnovne šole 5. natis Ljubljana: založba Modrijan 2009
- BAPTISTE DE PANAFIEU, Jean. Evolucija: Nenavadna družina. 1. natis. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 1997.
- CREMO, Michael A.; THOMPSON, Richard L. Prikrita zgodovina človeške rase. Ljubljana: založba Ara, 2001.
- HAUPT, Wolfgang. Biologija. 1. izdaja. Ljubljana: Mohorjeva založba, 1994.
- NOVAK, Bernarda. Biologija: učbenik za 8. razred devetletne OŠ. 1. izdaja. Ljubljana: DZS, 2004.